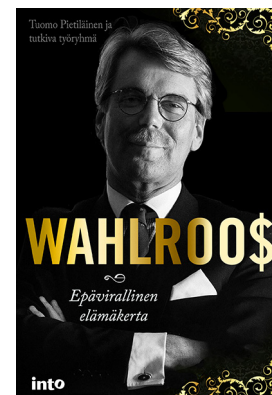

"Att vara rik är ingenting att skämmas över. Men att enbart vara rik är en skam."
Hermann Bahr (1863–1934)

Fenomenet Wahlroos

Björn Wahlroos har alltid rätt. Han har en välunderbyggd åsikt om det mesta, och hemlighåller den inte. En välforskad men oauktorerad biografi om honom är faktiskt bara marginellt mediebrus.

Tuomo
Pietiläinen och
Tutkiva työryhmä:
WAHLROOS
INTO, 432 s.

FAKTA

Hur blir man snuskigt rik? Det vill vi alla veta, och grävlingteamets systematiska arbete att samla fakta om och dokumentera hur **Björn Wahlroos** byggt, behållit och utökat sin spektakulära förmögenhet är en sidvändare. Dessutom talar vittnesbörden om hans beteendekoder och människouppfattning till våra lägsta instinkter: det ligger en njutning i att själv känna sig from.

För att bli snuskigt rik bör man drivas av turbopressad girighet. Motorvägen till målet är belagd med nyttiga, och med idioter. De förra har en brukstid, de senare kan offras. Om världen är ditt ostron, blir det en hel del skal. Icke sällan även kräftskalet.

Björn Wahlroos är tvivelsutan en av Finlands mest inflytelserika personer, långt baserat på den personmyt han parallellt med sin förmögenhet byggt upp. Element i framtoningen är rollklädsel, scenuppsättningar och hermelin-bland-hermeliner-umgängeskrets som ska synliggöra rikedom, makt och

klass på ett sätt som är flagrant i en övervägande grå, stick-inte-upp-republik.

Det är inte bara underlydande (notera ordvalet) som är rädda för honom. I makten kabinetten (vilka aningslöst möjliggjort hans miljoner) lyssnar man på honom, eftersom han har för vana att göra sig hörd. Också när han inte skriker.

Hur blev Björn Wahlroos så rik så snabbt? Avgörande är tydligen turerna kring Mandatum. Han knöts till FBF av **Mika Tiivola** 1985. I början av 1990-talet föll banker som kägler. Tiivolas efterträdare **Ahti Hirvonen** ställde sig tveksam till Wahlroos. Denne kände kylan i vinden och uppgav sig villig att gå om han fick med sig FBF:s investeringsbank Mandatum, förmånligt. Mandatum som under FBF fört en tynande tillvaro blev i Wahlroos händer en framgångssaga. Då FBF och KOP blev Merita kunde Wahlroos köpa ut FBF:s 45 procentiga Mandatum-innehav billigt. Nästa miljonmilstolpe var fusionen 2001 mellan

Mandatum och Sampo-Leonia, som betalade 52 procent överkurs för Mandatum. Wahlroos blev Sampo Banks chef och hundratals miljoner rikare. Ytterligare miljoner gav Danske Banks köp av Sampo Bank 2006. I näringslivet är han en maktfaktor också genom viktiga styrelseordförandeskap.

Att Wahlroos hundratals miljoner långt är resultatet av en effektiv hjärnas matcher med medelmåttiga motspelare framgår pinsamt klart. Likaså att en hel del av våra pengar (staten, det är vi) har övergått i privat ägo.

Wahlroos i finska förhållanden unika förmögenhet matchas inte på kontributionssidan av en teknologisk eller social insats, typ **Steve Jobs**, **Bill Gates** eller **George Soros**. För det krävs andra personliga kvaliteter. ■

RAGNHILD ARTIMO

Skriventerna: ett team journalismstuderande vid Tammerfors universitet under ledning av gästprofessor Tuomo Pietiläinen. Faktabas: text- och bildokument, arkiv, 200 intervjuer.

Avklädd hjälte

FAKTA

Juhani Suomi, bäst känd för åttabandsbiografien om **Kekkonen**, har valt som sin senaste mission att misskreditera **Mannerheim**. Eftersom MANNERHEIM – VIIMEINEN KORTTI? (Mannerheim – det sista kortet?) behandlar åren 1943–51 och alltså slutar med Mannerheims död, blir det endast dethär bandet han ägnar den mångtydiga nationalhjälten. Boken är en megautmaning för läsaren – inte bara genom 836 sidor, utan genom författarens ovilja att editera och välja bort irrelevant material. Att berätta allt (i detta fall med en konsekvent negativ agenda) är ett säkert sätt att tråka ut, vilket Suomi mästareligt gör

Juhani Suomi:
MANNERHEIM –
VIIMEINEN KORTTI?
SILTALA, 836 s.

genom merparten av verket.

Bokens historiska kvintessens är beskrivningen av hur Finland kunde lösgöra sig från fortsättningskriget, en process där Mannerheims roll som strateg var modestare än hans instinkt

att verka via sin rollperson och lyskraft. Det var Mannerheim som bröt med Hitler, vilket blev en historisk vändpunkt. Det var också Mannerheim som 1945 inledde förhandlingar som 1948 ledde till VSB-pakten.

Suomi fokuserar dock på att krympa bokens huvudperson och lyfta fram hans extrema fåfänga, koleriska lynne, kyla och brist på empati, beslutsångest, rädsla, rentav feghet, dåliga stresstålighet, och bristande militärstrategiska och ledarkunnande. Mannerheim hade (och ville ha) unikt stora maktbefogenheter, men saknade kunskapen att optimalt använda dem.

Mannerheims hälsoproblem ägnas en hel del spaltutrymme; de decimerade tidvis hans arbetsinsats. ■

RAGNHILD ARTIMO

→ **NÄR FINLAND VAR SVERIGE**

- HERMAN LINDQVIST
- ALBERT BONNIERS FÖRLAG
- 495 SIDOR

→ **FRIHETENS PRIS ÄR OKÄNT**

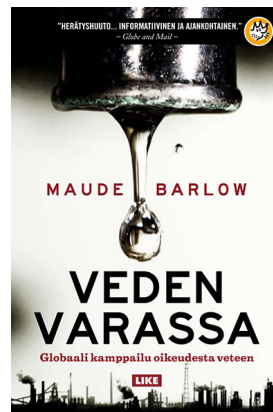
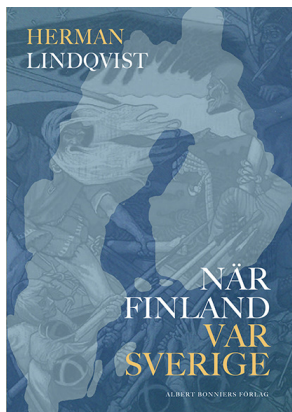
- ANNA-LENA LAURÉN
- SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS
- 213 SIDOR

→ **DEN BRINNANDE CHEFEN**

- CARLSSON & MATIKAINEN
- EKERLIDS FÖRLAG
- 168 SIDOR

→ **VEDEN VARASSA**

- MAUDE BARLOW
- LIKE
- 214 SIDOR

Sjuhundra svenska år

Herman Lindqvist komprimerar underhållande och välediterat Finlands 'svenska historia' – de nära 700 år som Finland, först i praktiken och sedan administrativt, politiskt och strategiskt, var en del av Sverige. Ett tema i boken är den kulturella och ekonomiska växelverkan mellan länderna. Lindqvist levande- och åskådliggör historiska processer och sammanhang genom att lyfta fram det relevanta och intressanta; ändå är verket faktaintensivt och disciplinerat kronologiskt. Författaren skildrar makthavare, maktkamper och krig (både över och inom riksgrensarna!) men också 'menighetens' levnadsförhållanden. Anekdoter och avmytiserade myter ger extra dimensioner. Att Sverige blev en stormakt genom vad som idag skulle klassas som imperialism illustreras av kartor över rikets utbredning under den beskrivna perioden – från mitten av 1100-talet till 1808. I främsta hand riktar sig boken till läsare som bor eller har långa rötter i vad som idag är Sverige och Finland. ■

RAGNHILD ARTIMO

Men vad hände sen?

Anna-Lena Laurén är fenomenal på att beskriva vanliga människors vanliga vardag i länder om vilka den massmediala rapporteringen förmedlar spektakulära breaking news – eller akademiska expertanalyser. Reportageboken om färgrevolutionerna i Georgien (rosa, 2003) och Ukraina (orange, 2004) samt tulpanrevolutionen i Kirgizistan (2005) ger ur gräsrotsperspektiv en bild av hur de demokratiska revolutionerna förändrat eller inte förändrat livsvillkoren och det andliga klimatet för medborgarna i länderna. Laurén ger en komprimerad överblick av de politiska ramhändelserna i länderna, men fokuserar på följderna av de politiska konflikterna/besluten för dem som ska leva med dem. Att vara läsarens öga och öra är en utmaning, inte bara avseende informationsanskaffning, utan blir också – genom att gå ut bland människorna – en balansfråga mellan engagemang och objektivitet. Lauréns journalistiska metod stöder åskådliggörandet, men risken finns att närperspektivet vulgariserar. ■

RAGNHILD ARTIMO

Vettigt om chefsarbete

Innan man kan leda andra måste man leda sig själv. Växel- och samverkan mellan chefer och anställda är summan av många faktorer, förutsätter dialog och vilja att söka lösningar som fungerar, ger parterna utrymme och sporrar dem att utvecklas. I *DEN BRINNANDE CHEFEN* betonar Rickard Carlsson och Lennart Matikainen vikten av självkännedom och öppenhet: att agera som den man är. Chefens möjligheter att motivera, inspirera och coacha sammanhänger med beredskapen att möta medarbetarna som personer, att 'bjuda på sig själv'. Spel med masker skapar distans och trovärdighetsunderskott. Boken tar upp chefskapets olika delutmaningar: förändringsledande, tydlighet i uppställandet av mål, korrigering av misstag, empati, betydelsen av bekräftelse, hantering av låsta negativa roller, balans mellan arbete och privatliv, insikter om att vara anställd och vikten av att våga be om hjälp. Många nyttiga checklistor ingår, likaså åskådliga fallberättelser. En förträfflig handbok med fötterna på jorden! ■

RAGNHILD ARTIMO

Vattenkris, vattenkrig

Maude Barlow är en av centralfigurerna i den internationella vattenrättviserörelsen. Hennes *BLUE COVENANT: THE GLOBAL WATER CRISIS AND THE COMING BATTLE FOR THE RIGHT TO WATER* (2008) har nu översatts till finska. Enligt Barlow är bristen på sötvatten ett större hot än klimatändringen. Hon påvisar motsättningen mellan å ena sidan Big Water, multinationella vattenkoncerner som – stöttade av Världsbanken, Internationella Valutafonden och WTO – använder världens krympande vattenreserver för kommersiella ändamål (behandling, distribution, försäljning på flaskor), och å andra sidan människor som inte har råd att betala för rent vatten. Barlow beskriver vattenpolicy och -försörjning i olika världsdelar, och menar att marknadskrafterna de facto kör upp priset på rent vatten – lika livsnödvändigt som luft – och att koncerner stjälar vatten från fattiga länder och säljer det till rika som kan betala. Bokens aggressiva ton gör den lätt att avfärda av läsare för vilka rent vatten är en självklarhet. ■

RAGNHILD ARTIMO

"Det var viktigt för Ryssland att ett lugnt storfurstendöme låg där som en buffert mot Sverige." Ur *När Finland var Sverige* av Herman Lindqvist.

"Av de tre länder som har genomgått färgrevolutioner har Kirgizistan de mest vänskapliga relationerna till Ryssland." Ur *Frihetens pris är okänt* av Anna-Lena Laurén.

"Ledare är en position, ibland förtjänad men många gånger inte." Ur *Den brinnande chefen* av Rickard Carlsson & Lennart Matikainen.